



Concept - Resolutie 'Nieuw kabinet, gebruik en borg de kracht van het lokaal bestuur'

De VNG, bijeen te Utrecht op 24 mei 2024, tijdens een extra ingelaste Algemene Ledenvergadering,

Constateerend dat

- de inzet van de resolutie 'Formerende partijen, gebruik de kracht van het lokaal bestuur' (1 december 2023, zie toelichting) nog steeds actueel is
- er met het demissionair kabinet een tussenstap is gezet in de Voorjaarsnota, waarbij de opschalingskorting wordt geschrapt
- de structurele financiële problemen van gemeenten daarmee nog niet zijn opgelost

Overwegende dat

- wij, in het belang van onze inwoners, moeten blijven strijden voor de reële uitgangspositie van gemeenten

Spreekt uit dat het VNG bestuur

1. de inzet van de resolutie, om te komen tot goede financiële uitgangspositie én om als gemeenten een stap naar voren te zetten in het belang van onze inwoners, onverkort voortzet
2. de kabinetsvoornemens uit de Voorjaarsnota 2024 over de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en specifieke uitkeringen (spuks) omzet in concrete afspraken
3. een (extra) Algemene Ledenvergadering organiseert, als taken & middelen na de formatie onvoldoende in balans zijn. En daar een passende escalatiestrategie voorlegt aan de leden.

Dit is een concept versie.

Op basis van de laatste ontwikkelingen in de formatie zal deze geactualiseerd worden. U ontvangt de definitieve versie z.s.m. na 16 mei. Zie ook de toelichting in de [ledenbrief](#).

Toelichting

1. Aanleiding

De bijgaande resolutie is een herijking van de kaders voor de inzet kabinetsformatie die eerder zijn meegegeven door de leden. De formatie heeft geen resultaat opgeleverd ten tijde van de Voorjaarsnota en deze is dus onder leiding van het demissionaire kabinet tot stand gekomen. In de Voorjaarsnota zijn betekenisvolle stappen gezet en daarom actualiseren wij nu, middels een extra ALV en aangepaste resolutie, de inzet richting het nieuwe kabinet.

2. Moties en resolutie die de inzet sturen

Op 1 december heeft u ingestemd met de kaders voor de inzet kabinetsformatie. U heeft daarmee het bestuur opdracht gegeven om (bij voorkeur met IPO en UvW):

- Te komen tot een bestuursakkoord over de gezamenlijke opgave voor in ieder geval de volgende de maatschappelijke vraagstukken
 - Bestaanszekerheid
 - Kansengelijkheid
 - Toekomst van de zorg,
 - Asiel en migratie
 - Klimaat en energie en
 - Woningbouw en de inrichting van Nederland;
- Als voorwaarde aan het bestuursakkoord te stellen dat de opschalingskorting wordt afgeschaft en dat er overeenstemming komt over herstel van het gemeentefonds inclusief een oplossing voor de accreskorting en een nieuwe, duurzaam toereikende wijze van indexeren;
- Naast geld, de aanpak van die opgaves ook nadrukkelijk te verbinden aan het thema vertrouwen in de overheid, en in dat kader te komen tot afspraken die de kracht van het lokaal bestuur bevorderen en bijdragen aan betere interbestuurlijke samenwerking.
- De uitvoerbaarheid van de afspraken in het bestuursakkoord te toetsen als het gaat om menskracht, planning, wetgeving en financiën en alleen in te stemmen met haalbare voorstellen.



Resolutie

Formerende partijen, gebruik de kracht van lokaal bestuur!

Inleiding

Als gemeenten zijn wij onderdeel van de oplossingen voor de grote maatschappelijke vraagstukken. Wij staan dicht bij onze inwoners, we betrekken hen bij totstandbrenging van nieuw beleid en uitvoering. Wij geven de overheid een persoonlijk gezicht in het contact met onze inwoners en geveninzicht in de noodzaak van sommige keuzes, ook als die soms pijnlijk zijn. Tegelijkertijd zijn we verbindbaar en flexibel, herkenbaar en laagdrempelig. Dit stelt ons in staat om slimme oplossingen te vinden voor levensgrote problemen. Problemen die van plek tot plek en van regio tot regio kunnen verschillen en dus om eigen oplossingen vragen.

Gemeenten willen met het nieuwe kabinet een agenda maken die gericht is op de aanpak van de grote maatschappelijke vraagstukken. Voor een goede samenwerking tussen het rijk en gemeenten moet de interbestuurlijke verhouding worden verbeterd en de financiële verhoudingen meer in balans gebracht. Dit vraagt om erkenning vanuit het rijk voor de financiële positie van gemeenten. We brengen scherp op het niveau dat gemeenten alleen met een goede financiële uitgangspunten bij kunnen dragen aan het oplossen van grote maatschappelijke problemen. Dit is de weg naar een constructieve samenwerking gebaseerd op onderling vertrouwen en respect voor elkaars positie en verantwoordelijkheden. De volgende resolutie maakt dit concreet.

Constateerend dat: Gemeenten bijdragen aan het oplossen van de grote problemen in onze samenleving.

Elke dag zien en horen gemeentebestuurders de zorgen over bestaanszekerheid, kansengelijkheid, de toekomst van de zorg, woningbouw & de richting van Nederland, klimaat & energie, en asiel & migratie in de samenleving. Wij kunnen en willen hier duidelijkheid en voortvarend mee aan de slag gaan door het initiatief te nemen. Door onze nek uit te steken en een stap naar voren te zetten. Voor onze inwoners en met andere partijen.

Naast de resolutie die expliciet genoemd wordt in de voorgaande tekst, zijn er ook meerdere moties aangenomen die richting geven aan de inzet in de kabinetsformatie, waaronder vanuit [Enschede](#), [Beesel](#), [Leidschendam-Voorburg](#) en [Heemstede](#) en hebben ook diverse insprekers hier aandachtspunten voor benoemd.

3. Resultaat inzet formatie tot nu toe

Deze inzet heeft tot nu toe resultaat gehad: in verschillende formatiestukken zijn gemeenten en zelfs het opinieartikel van de VNG zwart op wit benoemd (Plasterk, Putters) en in de inhoudelijke fase van de kabinetsformatie (van Zwol/ Dijkgaaf) hebben Sharon Dijkma en Leonard Geluk namens de gemeenten al op 28 maart jl. aan tafel gezeten en is er sindsdien op een aantal dossiers (wonen, jeugdzorg) aanvullende inbreng geleverd.

De VNG zal deze aanpak voortzetten. En ook onjuiste beelden over gemeentefinanciën in de media zullen we bestrijden met actieve persbenadering en woordvoering. Daarnaast wordt een brede publiekscampagne voorbereid over het belang van gemeenten voor het dagelijks leven van inwoners.

4. Voorjaarsnota

Vanwege de duur van de formatie was het demissionair kabinet aan zet om de Voorjaarsnota op te stellen. Hierover zijn intensieve gesprekken geweest tussen de fondsbeheerders (Minister BZK, Minister Financiën, Staatssecretaris Financiën) en een VNG-delegatie. Dat heeft geleid tot onderstaand resultaat, dat is toegelicht in deze ledenbrief <https://vng.nl/brieven/gemeentefinancien-in-voorjaarsnota-2024>.

Uitsluiting Voorjaarsnota

- De afgelopen weken heeft de VNG in meerdere intensieve gesprekken met het demissionaire kabinet gestreden voor de goede financiële positie voor gemeenten, in lijn met de resolutie en moties van onze leden. Die gesprekken hebben resultaat opgeleverd.
- Het demissionaire kabinet zet een stap en neemt de volgende punten op in de Voorjaarsnota:
 - De oploop van de opschalingskorting van €675 mln wordt structureel geschrapt
 - Rechtvaardige risicoverdeling Wmo door heldere afspraken over objectieve indexering en aparte fondsvorming
 - Indexering zorgkosten: 75 miljoen in 2026 oplopend tot 300 miljoen in 2029
 - Een opschoonactie voor specifieke uitkeringen (SPUKS)
- Het kabinet vraagt hiervoor helaas wel een prijs: in 2025 wordt het gemeentefonds eenmalig €675 mln lager vastgesteld. Vanaf 2026 stijgt het structureel met €750 mln oplopend tot ongeveer 1 mld in 2029.
- Het financiële probleem van gemeenten is hiermee niet opgelost maar we zetten wel betekenisvolle stappen. Op basis van deze resultaten vervolgen we onze inzet richting de formatietafel voor een goede balans tussen taken en middelen.

5. Betrokkenheid en input leden

Tijdens deze intensieve gesprekken heeft de VNG-onderhandelingsdelegatie nauw contact gehouden met de leden op diverse manieren (bestuur, commissies, netwerkenoverleg, provinciaal, klankbordgroep, etc.). De signalen die u collectief heeft afgegeven in deze sessies zijn:

- Zorgen over specifieke uitkeringen; geld moet terug naar gemeentefonds.
- Zorgen op stijgende kapitaallasten bij investeringsopgaven
- Onrechtvaardigheid resterende financiële problematiek
- Benadrukken dat gemeenten meer zijn dan uitvoeringsorganisatie
- Ongenoegen en vragen bij onderbouwing eenmalige uitname 2025

Deze signalen zijn onderdeel gemaakt van de gesprekken met de fondsbeheerders en hebben tot het uiteindelijke resultaat Voorjaarsnota 2024 geleid. Dit is in veel verschillende bijeenkomsten toegelicht. Daarnaast gaf u aan behoefte te hebben aan duidelijkheid over de escalatiestrategie.

6. Vervolg

De nieuwe resolutie die voorligt kent drie opdrachten aan het VNG-bestuur.

1. de inzet van de resolutie, om te komen tot goede financiële uitgangspositie én om als gemeenten een stap naar voren te zetten in het belang van onze inwoners, onverkort voortzet
 - Zie punt 2.

2. de kabinetsvoornemens over de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en specifieke uitkeringen (SPUKS) in de Voorjaarsnota omzet in concrete afspraken
 - Overleg hierover met het kabinet staat half juni gepland. De betreffende commissies worden hier nauw bij betrokken.
3. een (extra) Algemene Ledenvergadering organiseert, als taken & middelen na de formatie onvoldoende in balans zijn. En daar een passende escalatiestrategie voorlegt aan de leden.
 - Zie punt 7.

7. Escalatiestrategie

De afgelopen periode is een escalatiestrategie (Plan B) opgesteld en besproken met de achterban in de klankbordgroep. Deze strategie heeft betrekking op de situatie waarin gemeenten door het kabinet onvoldoende in staat worden gesteld hun verantwoordelijkheid te nemen. In die situatie zal het VNG-bestuur opnieuw een extra ALV bijeen zal roepen om een voorstel te bespreken over de te nemen stappen, zoals het niet accepteren van nieuwe taken en het inzetten van arbitrage. Een dergelijk voorstel zal afhankelijk zijn van de omstandigheden op dat moment. Het VNG-bestuur zal dit te zijner tijd voorbespreken met de achterban in onder meer de klankbordgroep.